

A HTMT HÍREI**Megjelentek a Domus magyarországi ösztöndíjpályázatok**

Az Akadémia Domus ösztöndíjprogramja senior és junior ösztöndíjakkal kívánja támogatni a külföldi kutatók szakmai munkásságát, magyarországi tevékenységét, segítve bekapcsolódásukat a magyarországi tudományos életbe, akadémiai és egyetemi kutatásokba, magyarországi szakmai partnerek, témavezetők közreműködésével. [...] A pályázati kiírásba bekerültek a mesterséges intelligencia (MI) használatát szabályzó részek. [...] A pályázatokat 2026. október 2-án 14 óráig az Akadémiai Adattárhoz kapcsolt Domus pályázati rendszeren keresztül lehet benyújtani... Forrás: MTA.hu: [teljes cikk >](#)

Sztipanovits János és Balla Tamás az AMAT új társelnökei

2026. augusztus 22-én tisztújító közgyűlést tartott az Amerikai Magyar Akadémikusok Társasága (AMAT, angolul Association of Hungarian American Academicians – AHAA), amelynek élén új társelnökök kezdik meg munkájukat. A társaság korábbi társelnökeit, Maliga Pál és Nagy Éva MTA külső tagot Sztipanovits János és Balla Tamás követik a vezetői tisztségben. A Társaság titkára továbbra is Tigyi Gábor, az MTA külső tagja... Forrás: MTA.hu: [teljes cikk >](#)

Domus Café a Domus 'Collegium Hungaricum'-ban

Szeretettel meghívjuk Daschek Éva, az MTA külső köztestületi tagjának Vaddisznók (Sus scrofa) archaeozoológiai tanulmányozása magyar múzeumok csontkollekcióiból: első eredmények című előadására. Az esemény időpontja 2026. szeptember 18., 18.00... Forrás: MTA.hu: [teljes cikk >](#)

Gyászír: Deé Nagy Anikó művelődéstörténész

Életének 87. évében elhunyt Deé Nagy Anikó művelődéstörténész, könyvtártörténész, a Teleki Téka Alapítvány első elnöke. Deé Nagy Anikó, az MTA külső köztestületének tagja meghatározó szerepet játszott a marosvásárhelyi Teleki Téka történetének kutatásában és örökségének ápolásában. [...] Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kegyelettel őrzi emlékét, és őszinte részvétét fejezi ki családjának és hozzátartozóinak... Forrás: EME.ro: [teljes cikk >](#)

Az EME munkatársának előadása Kovásznán a mohácsi csata emlékezetéről

Az EME kutatóintézetének tudományos munkatársa, Izsán Csaba 2026. szeptember 2-án A mohácsi csata emlékezete fél évezred távlatából címmel tartott előadást a kovásznai Kőrösi Csoma Emlékközpontban. Az előadás a Kőrösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület és Népfőiskola 37. évadjának nyitórendezvénye volt. [...] Értekezésében Izsán Csaba a Mohácsról kialakult hagyományos képet vetette össze azzal, amit az újabb kutatási eredmények tükrében a csatáról és annak a Magyar Királyságra gyakorolt hatásairól tudunk... Forrás EME.ro: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Az EME bölcsész kutatóinak és munkatársainak részvétele a IX. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Jakó Zsigmond Kutatóintézetében dolgozó kutatók, valamint munkatársak közül többen is részt vettek a IX. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson, melyet 2026. augusztus 24-29-e között rendeztek meg Miskolcon és Sárospatakon. [...] Augusztus 26-án A tulajdonnevek mint az identitástudat és a magyarságkép alakítói és tükrözői című szimpóziumon Tamás Csilla nyelvész kutató tartott előadást A helynévismeret változásai a 21. századi Erdélyben címmel. [...] Hálózatok, karrier- és profeszionalizációs modellek, értelmiségkutatás című szimpóziumon, melynek szervezője Bíró Annamária, aki a szimpózium társszervezője is volt Író, fordító, újságíró vagy tanácsadó könyvek szerzője: Beniczky Irma címmel tartott előadást... Forrás EME.ro: [teljes cikk >](#)

Identitásmozaikok – kutatások a szlovákiai magyar fiatalok helyzetéről

A szlovákiai magyar fiatalok identitásának, nyelvhasználatának, közösségi kötődéseinek és jövőképeinek változásait állította középpontba az a beszélgetés, amelyre 2026. július 17-én került sor a Gombaszögi Nyári Tábor Regiomax sátrában. Az „Identitásmozaikok – Egy ifjúságszociológiai kutatássorozat tanulságai” című program résztvevői Bajcsi Ildikó, az Impulzus Társulás elnöke és a Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács tagja, Morvai Tünde kisebbségkutató, a Magyar Tudományos Akadémia Határon Túli Magyarok Titkárságának osztályvezetője, valamint Ribní Ferenc oktatáskutató voltak. [...] A beszélgetésben hangsúlyt kapott az is, hogy a fiatalok identitása nem statikus, egységesen megragadható kategória, hanem több tényező együttes hatására formálódó, összetett jelenség... Forrás SzMAT.sk: [teljes cikk >](#)

A gyenge PISA-eredmények után ismét a mobiltelefonok iskolai használatát betiltó törvényt sürgetnek

A mobiltelefonok általános és középiskolai használatát egyaránt betiltó törvénytervezet napirendre tűzését kérte Raluca Turcan, a Nemzeti Liberális Párt képviselője a képviselőház oktatási bizottságától. Turcan megjegyezte, a PISA-felmérés adatai szerint Romániában a digitális eszközök okozta figyelemelterelés 18 pontos lemaradást indokol, szemben az OECD 11 pontos átlagával. [...] A romániai PISA-eredmények oka azonban elsősorban nem az iskolai telefonhasználat. Sokkal relevánsabb arról beszélni, hogy a közoktatásnak több finanszírozásra lenne szüksége – mondta a Kolozsvári Rádiónak a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceum igazgatója, Vörös Alpár... Forrás: Kolozsvariradio.ro: [teljes cikk](#) > [teljes cikk 2](#) >

Továbbra is jobb a romániai magyar oktatás, mint a román, de az is visszazuhan

A magyar nyelven tanuló diákok PISA-tesztjeinek átlaga továbbra is a romániai átlag fölött van, tehát továbbra is jobban teljesítenek, mint a románul tanuló társaik, de esetükben is igaz, hogy jelentősen elmaradnak a legutóbbi felmérésben jelzett eredményektől – derült ki a 2025-ös PISA-felmérés romániai magyar oktatásra vonatkozó eredményeinek a bemutatóján. A kolozsvári Nemzeti Kisebbségkutató Intézet tájékoztatóján az MTA külső köztestületi tagjai Kiss Tamás szociológus és Toró Tibor politológus ismertette. [...] Megnézték a magyar anyanyelvű, de román nyelven tanuló diákok teljesítményét is. A kutatók szerint a többség nyelvén tanuló kisebbségek esetében máshol Európában az a jellemző, hogy sokkal rosszabbul teljesítenek a többségnél. [...] Az összes résztvevő ország közül Romániában határozza meg a származási család a leginkább azt, hogy milyen lesz az oktatási teljesítmény. [...] A diákok 52 százaléka matematikából a legalacsonyabb szint alatt teljesített. Szövegértésnél 48 százalékuk nem érte el a minimális szintet, természettudományokból 46 százalékuk nem rendelkezik a szükséges ismeretekkel. A digitális kompetenciák alkalmazása terén 60 százalékuk funkcionális analfabéta. [...] Mihai Dimian ügyvivő oktatási miniszter hangsúlyozta, hogy az országnak jobb iskolai körülményekre és támogatott pedagógusokra van szüksége... Forrás: Transtex.ro: [teljes cikk](#) > [teljes cikk 2](#) > [teljes cikk 3](#) > [teljes cikk 4](#) > [teljes cikk 5](#) >

Politikum: Fornak az indulatok az RMDSZ és az AUR közös parlamenti szavazása miatt

A román parlament őszi rajtján a szociáldemokraták a mérsékelt jobbközép helyett a szélsőséges AUR-t és az SOS Romániát emelték be a képviselőház vezetésébe. A művelethez pedig az RMDSZ-frakció mind a 17 jelenlévő képviselője fegyelmezetten asszisztált. A pártvezetés ugyan kényszerhelyzetről és a magyarkártya előkerüléséről beszél, ám a bírálók szerint a transzilván pragmatizmus ezúttal a legsötétebb arcát mutatta: elveket áldoztak fel a hatalmi jelenlétéért cserébe... Forrás: Transtex.ro: [teljes cikk](#) > [teljes cikk 2](#) > [teljes cikk 3](#) >

Az erdélyi magyarság elöregedése nagyobb, mint a romániai átlag

Az Országos Statisztikai Intézet vezetője, Tudorel Andrei szerint az Európai Unió tagállamai közül Romániában a leggyorsabb az átlagéletkor növekedése, és a születések számának egy korábbi magasabb szintre való visszaállása nem várható. [...] Veres Valér szociológus, egyetemi oktató, az MTA külső köztestületi tagja szerint az elöregedés már 1990-ben elkezdődött, egyrészt a születések számának csökkenése, másrészt a fiatal lakosság kivándorlása miatt. Az erdélyi magyarság elöregedése nagyobb, mint a romániai átlag. Romániában a termékenységi arányszám 2024-ben 1,39-re csökkent. [...] Az úgynevezett öregedési index 2021-ben Romániában 121%, az erdélyi magyarok esetén ez a mutató elérte 182%-ot, míg 100% tekinthető egyensúlyi állapotnak... Forrás: Szabadság.ro: [teljes cikk](#) >

Hasonló problémákkal küzdenek a gazdák a román–magyar határ mindkét oldalán

A síkságot fokozottan érinti az aszály, így hasonló problémákkal küzdenek a gazdák a román–magyar határ mindkét oldalán. Arad megyében idén már a búza sem hozta a várt termést. Zágoni-Szabó András, az Arad Megyei Magyar Gazdák Egyesületének elnöke szerint az utolsó két év volt érezhetően rosszabb a mezőgazdaságnak Arad megyében. [...] Bartók Blanka éghajlatkutató, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Földrajz Karának oktatója, az MTA külső köztestületi tagja elmondta: A csapadék lehull, a gond az, hogy nem a megszokott ütemben, hanem intenzív, viharos formában. [...] A víztartalékok csökkenését már dombvidéken is érezzük, a Háromszéki- meg a Csíki-medencéből is jelzik, hogy kiszáradtak a kutak... Forrás: Transtex.ro: [teljes cikk](#) > [teljes cikk 2](#) >

Cikksorozat: Márton Áron igazi hangja

A Szabadságban indított sorozatban az emlékév során Márton Áron életművét kutató szakembereket szólaltatunk meg, az életmű kevésbé ismert részleteit is bemutatjuk. Cseke Péterrel, az MTA külső köztestületének tagjával, irodalom-, eszme- és sajtótörténésszel a püspök kolozsvári korszakának egy szeletét nézzük meg: az Erdélyi Fiatalokkal való együttműködést. [...] Az Erdélyi Fiatalok spiritusz rektora abból a felismerésből indult ki, miszerint a felekezeti hovatartozás, a világnézeti meggyőződés kinek-kinek a magánügye, s ez nem lehet akadály a kisebbségi létérdekek primátusán alapuló együttműködésnek. [...] Az Erdélyi

Fiatalok kolozsvári főiskolai folyóirat irányította az értelmiségi ifjúság figyelmét a közügyekkel való foglalkozásra... Forrás: Szabadsag.ro: [teljes cikk >](#)

Gyulafehérváron tartották meg a magyar iskolák országos tanévnyitó ünnepségét

A magyar iskolák országos tanévnyitó ünnepsége szeptember 5-én, szombaton 11 órakor kezdődött a Szent Mihály székesegyházban. Előzőleg a résztvevők a Gróf Majláth Gusztáv Károly Római Katolikus Teológiai Líceum dísztermében találkoztak, ahonnan közösen, ünnepélyes menetben vonultak át az ezeréves falak közé, ahol a zászlós bevonulással kezdetét vette a hivatalos program. [...] A tanévnyitó üzenetében két meghatározó, Gyulafehérvárhoz kapcsolódó történelmi személyiség, Apáczai Csere János és Márton Áron szellemi öröksége szolgált irányítúként. Az ünnepség kiemelkedő részeként adták át a Pedagógus Szolgálati Emlékermeket, amellyel a példaértékű oktatói-nevelői munkát ismerték el. Az elismeréseket Irsai Mónika, Kósa Mária és Székely Emese pedagógusok vehették át... Forrás: Szabadsag.ro: [teljes cikk >](#)

Hetvenhárom szórványbeli iskola magyar kisdíákjai vehetnek részt délutáni oktatásban

Hetvenhárom szórványbeli iskola magyar kisdíákjai vehetnek részt délutáni oktatásban az új tanévben az Iskola Alapítvány délutáni oktatási programja révén. A magyar kormány támogatásával elsősorban erdélyi szórványtelepüléseken működtetett délutáni oktatási program szeptember 21-én indul. [...] A program 67 település 73 iskolájában zajlik 211 pedagógus részvételével. A korábbi helyszínekhez idén ősszel a Fehér megyei Magyarpéterfalva és az Arad megyei Kisiratos iskolája is csatlakozott. Az előzetes felmérések alapján a működtetők az új tanévben mintegy 3500 diák részvételére számítanak... Forrás: Szabadsag.ro: [teljes cikk >](#)

Beszélgetés Sztáncsuj Sándor József régész-muzeológussal

Bár az erődsdi leletek egy korszakalkotó régészeti kultúra megalapozásához járultak hozzá, mégsem büszkélkedünk eléggé a Sepsiszentgyörgy közeli kis falu határában talált kincsekkel. A téma kiemelt szakértőjének számító Sztáncsuj Sándor Józseffel, az MTA külső köztestületének tagjával azonban nemcsak ennek okairól beszélgettünk, hanem Móra Ferenc Aranykoporsó című regényéről, és arról is, miért nem kell mindent feltárni egy ásatás során. [...] Az erődsdi festett kerámiákat sokáig a műkénéi kultúra barbár változatának tartották, László Ferenc munkássága révén viszont néhány év alatt eljutottunk annak megállapításáig, hogy bőven a műkénéi előtti korról van dolgunk. [...] A történelem nem vál-tozik, legfeljebb a hozzá fűződő viszonyunk, az ér-telmezések változnak... Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#)

Megszületett Hargita megye címere

Több mint három évtizednyi vajúdás után megszületett Hargita megye címere. Románia kormánya a 2026. június 26-án kelt 510-es határozatával fogadta el. A jelkép az egykori Csík- és Udvarhelyszék címerlemeinek összedolgozásával keletkezett. [...] A Háromszék lap Mai Történelmünk rovatában a szomszéd megye címertörténetét közli Szekeres Attila az MTA külső köztestületének tagja... Forrás: Szekelyhon.ro: [teljes cikk >](#)

Gyerekszereplős „csodaiskolával” nyit a Kolozsvári Magyar Opera

Milyen nyomot hagyhat egy pedagógus a diákjaiban, és mi az, amit az iskolapadból évtizedek múltán is magunkkal viszünk? Ezeket a kérdéseket is feszegeti a közel hetven gyermeket színpadra állító Fidibusz Maximusz Csodaiskolája című új magyar musical, amelynek ősbemutatóját szeptember 19-én tartja a Kolozsvári Magyar Opera. [...] A történet két idősíkból áll. Felnőtt főhős, Frici negyvenes tanárként egy fáradt estén, dolgozatjavítás közben alszik el, álmában pedig tizenegy éves önmagaként tér vissza egykori kolozsvári iskolájába. Novák Péter rendező szerint a történet egyik legfontosabb rétege éppen a pedagógus szerepének vizsgálata... Forrás: Kronikaonline.ro: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Az elnyomás anatómiája: A Securitate 1988-ban

Miközben Romániát az élelmiszerhiány és a nemzetközi elszigetelődés fojtogatta, 1988 őszén a kommunista rezsim elnyomó apparátusa szervezeti csúcspontjára ért. A Securitate utolsó vezetője, Iulian Vlad kabineti dossziéjából Securitate Irattárát Vizsgáló Országos Tanács kutatói által felszínre hozott szigorúan titkos dokumentumok nyújtanak tiszta képet az Állambiztonsági Ügyosztály belső működéséről. [...] A Securitate a területi jelenlétét a stratégiai fontosság és a lázadás kockázata alapján kalibrálta. A listát Konstanca vezette 285 káderrel a kikötő és a külföldiek áramlása miatt, amelyet a határmenti vagy nagy ipari központtal rendelkező megyék követtek: Temes, Prahova, Kolozs és Brassó. Minden régióknak megvolt a maga elnyomási logikája: Iași-ban a keleti határt és az egyetemi életet követték figyelemmel, Hunyad megyében a Zsil-völgye és a bányászsztrájkok állandó veszélye állt a fókuszban, míg Aradot a Nyugat felé vezető vasúti és közúti tranzit kritikus csomópontjaként tartották szemmel. A rendszer periferiáján a „minimális kockázatúnak” tekintett mezőgazdasági megyék helyezkedtek el... Forrás: Maszol.ro: [teljes cikk >](#)

A mentális egészségről indít párbeszédet a noise // silence című előadás

Megrendítő személyes tapasztalatokból építkező, kortárs művészeti projektet mutat be szeptemberben Kolozsváron a Universal Pleasure Factory. A noise // silence című előadás a vizuális művészet, a kísérleti zene és a pszichológia segítségével nyit biztonságos teret a mentális egészségről szóló párbeszédnek. [...] A hiánypótló kezdeményezés, amely Bodoki-Halmen Zsolt zeneszerző-előadó 2016 és 2020 közötti kolozsvári pszichiátriai kezelése, valamint a felépülési folyamata során született személyes jegyzeteiből, rajzaiból és zenéjéből áll össze. [...] Az ingyenes performanszt minden alkalommal Szabó G. Krisztina pszichoterapeuta által vezetett, nyílt beszélgetés követi... Forrás: Szabadsag.ro: [teljes cikk >](#)

Vélemény: Javaslat a romániai magyarság politikai képviseleti rendszerének átalakítására

Kiindulásképpen szögezzük le: az RMDSZ a romániai magyar közösség óriáskérdése. A romániai magyar kisebbség képviseletének van egy régi, részben mára már hamissá vált dilemmája: hogyan képviseljen egy párt mindenféle világnézeti embert? Közhangként leírható, hogy ma az RMDSZ környezete teljesen másképp néz ki, mint megalakulásakor. Önmagában véve már ezért is a szervezetet működtető logikák egy részének változnia kellene. [...] Horváth Réka közgazdász politológus, az MTA külső köztestületi tagjának véleménycikke... Forrás: Transtex.ro: [teljes cikk >](#)

UKRAJNA/KÁRPÁTALJA

Németország átadhatja Ukrajnának a hadköteles korú ukrán férfiak adatait

Németország kész átadni Ukrajnának a területén élő, hadköteles korú ukrán férfiak személyes adatait, és úgy véli, hogy ezeknek a férfiaknak vissza kellene térniük hazájukba – jelentette ki Johann Wadephul német külügyminiszter. [...] Wadephul nyilatkozatának másik fontos része a pénzügyi együttműködésre vonatkozott. A német külügyminiszter szerint Ukrajnának aktívabban kellene német fegyvergyártóktól vásárolnia fegyvereket. A német bejelentés egy szélesebb európai folyamatba illeszkedik: több európai ország is felülvizsgálja az ukrán állampolgárok tartózkodására vonatkozó szabályokat. [...] A Lengyelországban élő ukrán menekültek 51 százaléka tervezi, hogy egyszer visszatér Ukrajnába... Forrás: Kiszó.net: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Több mint egymillió egyetemista kezdi a tanévet Ukrajnában

Több mint egymillió hallgató kezdi meg a 2026/2027-es tanévet Ukrajna felsőoktatási intézményeiben, közülük csaknem 300 ezren frissen felvett diákok. A legnépszerűbb szakok között a menedzsment és a pszichológia szerepel, miközben szeptembertől jelentősen emelkedik a hallgatók pénzügyi támogatása is. [...] Az állami finanszírozású helyekre felvettek 50,2 százaléka olyan képzésen tanul majd, amelyet Ukrajna kiemelten támogat. Összesen 49 475 hallgatóról van szó. A támogatott képzések között elsősorban a pedagógiai, mérnöki, építőipari és agrárszakok szerepelnek... Forrás: Kiszó.net: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Ukrajna elítélte a kárpátaljai magyarok elleni szovjet megtorlásokat

Több mint nyolcvan évvel a tragikus események és több mint három évtizeddel az első kárpátaljai magyar kezdeményezések után az ukrán parlament hivatalosan is elítélte a Kárpátalján 1944 és 1946 között végrehajtott szovjet megtorlásokat. A Legfelső Tanács 261 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül fogadta el azt a határozatot, amely a kommunista totalitárius rendszer bűncselekményeinek minősíti a civil lakosság elleni tömeges megtorlásokat, köztük a magyar és német nemzetiségű lakosság deportálását, valamint a kárpátaljai magyarokat sújtó „málenkij robotot”. Tóth Mihály, a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke, az MTA külső köztestületének tagja szerint a parlamenti döntés erkölcsi elégtételt jelent. Egy régóta óhajtott, folyamatosan és következetesen kért, követelt okmány született meg” – fogalmazott az alkotmányjogász. Nagyon bízom abban, hogy ez bekerül a hivatalos történelemoktatásba... Forrás: Kiszó.net: [teljes cikk >](#)

Kárpátaljai magyar iskolák központi tanévnyitó ünnepsége Nagyberegen

Szeptember 5-én a nagyberegi református templomban tartották meg a kárpátaljai magyar iskolák központi tanévnyitó ünnepségét a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség szervezésében. A rendezvényen részt vett Kollai István, a magyar Társadalmi Kapcsolatokért és Kultúráért Felelős Minisztérium magyarságpolitikáért felelős helyettes államtitkára is. [...] Orosz Ildikó tanévnyitó beszédében először az elmúlt tanév munkáját összegezte, majd [...] hangsúlyozta: most arra van szükség, hogy a megállapodások a gyakorlatban is érvényesüljenek. Beszámolója szerint előrelépést jelent a kis létszámú nemzetiségi iskolák megőrzéséről elfogadott rendelkezés, ám továbbra is várják a finanszírozási szabályok módosítását és a kisebbségi iskolai státusz rendezését... Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#)

Beszélgetés: A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány tevékenységéről

Az értelmiség megerősítése terén roppant fontos munkát végez a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány, melynek tevékenységéről Váradi Natáliával, az alapítvány igazgatójával, az MTA külső köztestületének tagjával beszélgetett el a Kárpátalja lap munkatársa.

[...] Tizenöt tehetségpontunk lefedi Kárpátalja egész, részben magyarlakta területét, az Ung-vidéktől a Felső-Tisza-vidékig. [...] Beszéljünk a kárpátaljai felsőoktatást érintő Soós Kálmán-ösztöndíjról is... Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

Ülésezett a Kárpátaljai Szövetség elnöksége

A hagyományos Kárpátaljai Találkozót 2026. szeptember 11–13. között a balatonföldvári Riviéra Park Hotel szervezésében, a Kárpátaljai Szövetség Kezdeményező Bizottságának közreműködésével tartották meg. [...] Záróbeszédet mondott Benza György elnök, aki elmondta azt is, a megválasztott új vezetőség közös összefogásával még tartalmasabbá kívánja tenni a közel negyvenéves szövetség sokrétű tevékenységét, megerősíteni a jelenlegi ingatag pénzügyi helyzetét, biztosítani a Kárpátaljai Hírmondó további számainak megjelentetését. [...] A rendezvény az aknaszalatinai születésű Mán Éva Szerencse fel! című első könyvének bemutatásával folytatódott, amelyet Ortutay Mária irodalomtörténész ismertetett. [...] Dupka György történész, az MTA külső köztestületi tagjának '56/70: 1956 – A forradalom és szabadságharc visszhangja, hatása Kárpátalján című vetített képes előadására került sor... Forrás: Karpatinfo.net: [teljes cikk >](#)

Digitális eszközökkel őrzik meg a helyi hagyományokat a Nagybégányi kistérségben

A kulturális örökség feltárását, a fiatalok digitális készségeinek fejlesztését és a határon átnyúló kapcsolatok erősítését egyaránt szolgálja a „STEM hagyományörzés az oktatásban” című projekt. [...] A Nagybégányi kistérség életében mérőföldkőnek számító kezdeményezés az Interreg NEXT Románia–Ukrajna Program támogatásával valósul meg. A projekt megvalósítására 18 hónap áll rendelkezésre, és a legfontosabb cél a Nagybégányi kistérséghez és Kálmándhoz kötődő kulturális örökség feltárása és digitális megőrzése... Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

Videó: Megnyílt a II. Ortutay Elemér Alkotóhét zárókiállítás Beregszászban

Tíz kárpátaljai képzőművész 38 alkotását tekintheti meg a közönség azon a tárlaton, amely szeptember 9-én nyílt meg a beregszászi Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégiumban. [...] A Marosi István parókus, szakkollégiumi igazgató és Kopriva Attila festőművész kezdeményezésére megszervezett alkotóhét célja az egyház, a kultúra és az Isten-hit találkozása volt a képzőművészet eszközével. A résztvevők a tábor során Kárpátalja és a régió ikonikus szakrális és tájképi helyszíneit örökítették meg, köztük a tiszabökényi görögkatolikus fatemplomot, a Borzsa-partot, valamint Bakta és Tiszacsoma emlékeit. A művészek által készített és a szakkollégiumnak ajándékozott alkotásokból összeállított tárlat október 1-jéig tekinthető meg az Ortutay Központban... Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

SZLOVÁKIA/FELVIDÉK

Politikum: A Szlovák Nemzeti Párt törvénnyel szabályozná a közvélemény-kutatókat

Új törvénnyel szabályozná a közvélemény-kutató intézetek működését az SNS. Andrej Danko szerint a kutatások módszertanát dokumentálni kellene, munkájukat a Statisztikai Hivatal ellenőrizhetné. [...] Hangsúlyozta, senki nem akar beavatkozni a közvélemény-kutatásokba, de nem lehetséges, hogy egy nap alatt három felmérés is megjelenjen, majd ezekkel manipulálják a politikai közvéleményt. Andrej Danko elmondta, hogy a kérdés szeptember 14-én a koalíciós tanács ülésén is napirendre kerül... Forrás: Ujszo.com: [teljes cikk >](#)

Az átoltottsági statisztikákban is megjelentek az álhírterjesztés káros hatásai

Az Orvosok hangosan kezdeményezés felszólítja a kormányt, hogy a közelgő szezonban biztosítsa a veszélyeztetett csoportok számára az oltást. Az influenzás betegek számának több mint kétszeres növekedése Szlovákiában az előző szezonban elegendő figyelmeztetés. [...] A kezdeményezés felszólítja a kormányt, hogy utasítsa el az egészségpolitikát érintő dezinformációk befolyását, a kormányzat minden szintjén egyértelműen támogassa az oltást, valamint indítson célzott tájékoztató kampányt és biztosítsa az oltások elérhetőségét... Forrás: Bumm.sk: [teljes cikk >](#)

Lista: Drucker létszámhatárai miatt 66 magyar iskola kerülhet veszélybe

Az oktatási minisztérium által javasolt minimális diáklétszámot a szlovákiai magyar iskolák fele nem tudja teljesíteni. Hosszú távon 120 magyar iskolát fenyeget a megszűnés, ha a törvénytervezetet jelenlegi formájában ősszel megszavazza a parlament. [...] A Magyar Szövetség elnöke szerint, mivel sem az Oktatáspolitikai Műhely által kidolgozott szakmai javaslatokkal, sem pedig a Tomáš Druckerrel folytatott személyes egyeztetésen nem sikerült megértetni, hogy a nemzetiségi iskolák soha nem fognak olyan létszámokat produkálni. [...] Ebben a cikkben járási bontásban foglaljuk össze, hogy egy-egy déli járásban hány magyar iskola jövőjét pecsételheti meg Tomáš Drucker törvénymódosítása... Forrás: Napunk.sk: [teljes cikk >](#)

A PISA-teszt eredményeinek olvasata Szlovákiában

A Szlovák Pedagógus Kamara szerint a 2025-ös nemzetközi PISA-teszt eredményei azt mutatják, hogy Szlovákia rossz irányba halad. Viktor Križo, a Szlovák Pedagógus Kamara elnöke szerint Szlovákia továbbra sem fordítja GDP szükséges mértékű részét az oktatásra. Példaként említette a tanulók után járó továbbra is alacsony normatív támogatást, valamint a folyamatos változtatásokat és reformokat, amelyek gyakran előkészítetlenek, és több kárt okoznak, mint amennyi hasznot hoznak. [...] Szlovákia 448 pontot ért el, miközben az OECD-átlag 461 pont volt, ezzel pedig a visegrádi négyek közül az utolsó helyre került. [...] Tomáš Drucker oktatásügyi miniszter szerint az eredmények óvatos optimizmusra adhatnak okot... Forrás: Bumm.sk: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#)

A rozsnyói emlékjelek a témája a Bagoly mondja új részének

Településeinken – bár sok esetben ezt nem is tudatosítjuk – emlékjelek vesznek körbe bennünket. L. Juhász Ilona, az MTA külső köztestületének tagja ezúttal Rozsnyó emlékjeleit dolgozta fel egy gazdagon illusztrált kötetben, amely nem rég jelent meg a Fórum Intézet kiadásában. [...] A Bagoly mondja új részében a rozsnyói emlékjelekről, közte a Kossuth-szoborról, Andrássy Franciska emlékművéről, Tóth József partizán szobráról vagy épp a Rákóczi emléktábla sorsáról kérdezi őt Simon Attila, az MTA külső tagja... Forrás: Parameter.sk: [teljes cikk >](#)

Tanévnyitó a Selye János Egyetemen

Ünnepélyesen megnyitották szeptember 11-én a komáromi Selye János Egyetem 2026/2027-es akadémiai évét. Tóth János rektor az elmúlt év eredményeinek összegzése mellett az intézmény előtt álló feladatokról és képzési lehetőségekről beszélt, az elsőéveseket pedig arra biztatta, váljanak az egyetemi közösség aktív tagjaivá, és munkálkodjanak a szlovákiai magyarság ügyében. [...] Mint elmondta, az intézmény 2025-ben 11 új tanulmányi program bejegyzését kérelmezte, 94 tanulmányi programot harmonizált, négyet átértékelte és tízet módosított. [...] Az ünnepi alkalom részeként rektori díjakat is átadtak, melyet többek között az MTA külső köztestületének tagjai kaptak: Gyurián Norbert, Szenczi Iveta és Zsigmond Tibor... Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

Hiánypótló kötet Kittenberger Kálmánról

A lévai székhelyű Barsi Könyvtár hiánypótló kötetet jelentetett meg Kittenberger Kálmánról. A város híres szülöttéről első alkalommal jelent meg szlovák nyelvű biográfia. Mint a kétnyelvű könyvbemutatón elhangzott: Kittenberger Kálmán összeköti a magyarokat és a szlovákokat, a kiadvány pedig magyarországi és szlovákiai szakemberek összefogásával jött létre. [...] A kötet szerzőpárosa Anna Medzihradská és Andrea Göczeová, a Barsi Könyvtár munkatársai. [...] A kötetről Anna Medzihradská szólt bővebben. „Kittenberger Kálmán személyében egy olyan szerzőről van szó, aki magyar nyelven írt, s mindösszesen életének első húsz esztendejét töltötte Léván... Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

Mohács 500: Megjelent a Napunk és a Denník N kétnyelvű magazinja

A magazinban egyebek mellett arról olvashatnak, hogy a mohácsi csata elhozta a mai szlovákiai területek felemelkedését és megerősítette a Magyar Királyság nyugati orientációját; mit tudunk rosszul a mohácsi csatáról, milyen mítoszok élnek ma is; milyen értelmezéseket aggattak az egyes generációk a csata történetére; hogyan tanítják ma Törökországban a csatát; milyen hatással volt Mohács a szlovákokra. A Mohács 500 a Napunk és a Denník N ötödik közös kétnyelvű magazinja, amelyet támogatóinknak köszönhetően ingyenesen juttatunk el szlovákiai magyar és szlovák, valamint magyarországi iskolák tucatjainak... Forrás: Napunk.sk: [teljes cikk >](#)

Tasnádi István Finitója Nyitrán

Tasnádi István Finito című fekete komédiája először került szlovák színpadra: a Nyitrai Andrej Bagar Színház előadása kiszolgáltatottságról, kapzsiságról, leginkább pedig a média szenzációéhségéről mesél. Michal Vajdička rendezése közben érdekes párbeszédet teremt a magyar színházi hagyománnyal és a szlovák kulturális közeggel. [...] Nyitrán izgalmas megfigyelni, hogyan ültette át Michal Vajdička rendező a darabot a szlovák közegbe úgy, hogy közben megőrzött bizonyos magyar áthallásokat, mégis egyértelműen a helyi – szlovák – közeget hangsúlyozza... Forrás: Ujszo.com: [teljes cikk >](#)

Publikációs botrány a Bél Mátyás Egyetemen

A beszercebányai Bél Mátyás Egyetem rektora, Vladimír Hiadlovský elrendelte Jaroslav Klátik professzor és Jozef Michalko dékánhelyettes azonnali felmentését. [...] A tizenkét oldalas tanulmány szerzőjeként Jaroslav Klátik, az UMB Jogi Karának büntetőjogi tanszékvezetője – aki egyben a Bírói Tanács tagja –, valamint Jozef Michalko dékánhelyettes szerepelt. A tanulmány szövege megegyezik a hallgató diplomamunkájával; egész oldalakat másoltak át szóról szóra, és a szövegben még a „jelen

diplomamunka célja” kifejezés is benne maradt. [...] Klátik és Michalko cikkénél feltüntették, hogy az egy 13 ezer eurós támogatásban részesült VEGA tudományos projekt keretében készült... Forrás: Korkep.sk: [teljes cikk >](#)

SZERBIA/VAJDASÁG

Koszovó miatt nem támogatta Szerbia az új világtérképet

Szerbia nem támogatta az új világtérkép bevezetéséről szóló kezdeményezést, mivel azon Koszovót önálló államként tüntetik fel – közölte a külügyminisztérium. [...] Az ENSZ Közgyűlésében elfogadott Correct the Map elnevezésű határozat célja a Mercator-terület egyik legnagyobb torzításának korrigálása. Ezen Afrika nagyjából Grönlanddal azonos méretűnek tűnik, holott a valóságban mintegy tizennégyszer nagyobb nála. A szavazáson 164 ország támogatta a javaslatot, egyedül az Egyesült Államok szavazott ellene, Szerbia pedig azon hat ország között volt, amelyek tartózkodtak... Forrás: Magyarszo.rs: [teljes cikk >](#)

Elkezdődött az új tanév Szerbiában

Becsengettek az iskolákban, ezzel megkezdődött a 2026/27-es tanév Szerbiában. Az országban mintegy 730 ezer általános és középiskolás diák foglalta el helyét az iskolapadban, közülük 61 ezer 326 kisdíák számára ez az első tanév. [...] Vajdaságban a jelenlegi adatok szerint 1290 magyar ajkú elsős kezd meg tanulmányait... Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

Tanévnyitó a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Karának zombori kirendeltségén

A Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Karának kihelyezett képzései tíz évvel ezelőtt indultak el Zomborban. Idén 23 hallgató iratkozott be a felsőoktatási intézmény gyógytornász szakirányára. Az oktatás többnyire a Magyar Polgári Kaszinóban zajlik... Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

Elrajtolt az új tanév a MATE zentai képzési helyszínén

49 új hallgatóval és 15 friss diplomással ünnepelte tanévnyitó rendezvényét a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Zentai Konzultációs Központja. Az ünnepségnek a Pro Scientia Naturae Alapítvány Oktatási Központja adott otthont, ahol a tanév kezdetével együtt a végzősök sikereit is méltatták... Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

Összevont osztályok: Esély az anyanyelvű oktatás megőrzésére

A kis létszámú vajdasági magyar közösségekben sok esetben az összevont osztályok jelentik az anyanyelvű oktatás fennmaradásának egyik lehetőségét. [...] Hány ilyen magyar tannyelvű tagozat működik Vajdaságban, valamint milyen előnyei és nehézségei vannak ennek az oktatási formának, Varjú Potrebity Tatjanát, az MNT Végrehajtó Bizottságának oktatással megbízott tagját kérdeztük. [...] Kombinált osztályról akkor beszélünk, amikor két évfolyam tanulói járnak együtt, míg három vagy négy évfolyam összevonását a tanügy osztatlan osztálynak nevezi. A finanszírozási szabályok szerint két évfolyam összevonásával működő kombinált osztályban legfeljebb 15 tanuló lehet, három vagy négy évfolyam esetében pedig legfeljebb tíz. [...] A múlt tanévben Vajdaságban összesen 60 magyar tannyelvű kombinált vagy osztatlan osztály működött, elsősorban az általános iskolák alsó tagozatain... Forrás: Magyarszo.rs: [teljes cikk >](#)

Az Európa Kollégiumban 80 órás intenzív szerb nyelvi képzésen vesznek részt az elsőéves hallgatók

A képzést a Magyar Nemzeti Tanács 2012 nyara óta immár 14. alkalommal szervezte meg a felsőoktatási komplex ösztöndíjprogram keretében. Ezt a képzést a Magyar Nemzeti Tanács azért tartja fontosnak, mert a tömbben élő gyerekek így fel tudnak készülni arra, hogy bekapcsolódjanak a szerb nyelvű egyetemi oktatásba. [...] Ivanković Mirjana, az Európa Kollégiumban zajló képzés egyik szerbtanára elmondta, hogy az őszi képzés intenzív, a foglalkozások egész nap tartanak. Kiemelte, hogy a képzés azoknak az egyetemistáknak szól, akik szerb nyelven folytatják tanulmányaikat... Forrás: Magyarszo.rs: [teljes cikk >](#)

Vajda Gábor Szólamok és akarások című posztumusz kötete az Aracs Alapítvány gondozásában jelent meg

Szólamok és akarások címmel A délvidéki magyarság eszme- és irodalomtörténete (1990–2008) alcímmel jelent meg nemrég Vajda Gábor posztumusz kötete, tizenhét évvel a halála után, az Aracs Alapítvány kiadásában. A kötet Vajda Gábor A magyarság eszme- és irodalomtörténete a Délvidéken 1945-től napjainkig című korszak-monográfiájának a harmadik része. Ahogyan azt Gubás Ágotától, a kiadvány szerkesztőjétől megtudhattuk, a könyvbemutatót szeptember 29-én, 18 órai kezdettel tartják meg a Szabadkai Városi Könyvtárban, mivel Vajda Gábor éveken át a könyvtár tudós szakmunkatársa volt. [...] Amikor tavaly Vajda Gábor születésének nyolcvanadik évfordulójáról emlékeztünk meg, azt ígértem, hogy megszerkesztem a harmadik kötetet, mivel az eddigi két könyvének a kiadója ezt nem vállalta. Számomra ez misszió volt... Forrás: Magyarszo.rs: [teljes cikk >](#)

Beszélgetés: Négy bemutatót tervez a 2026/2027-es évadban a Szabadkai Népszínház Magyar Társulata

Andrej Boka művészeti vezető közölte, már a következő évad tervei is készülnek. Az évad október 9-én Mihail Bulgakov A Mester és Margarita című regényének színpadi adaptációjával kezdődik, Igor Pavlović rendezésében. Az előadást szerb és orosz nyelven is feliratozzák. [...] Andrej Boka szabadkai születésű, a művészetkedvelő közönség számára elsősorban rendezőként lehet ismert. Az új társulatvezetővel az újdonságokról beszélgettünk. [...] A változások főleg a gördülékenyebb működésre vonatkoznak, a marketinges húzásokra, a repertoár fellendítésére és akár az emberek közti kommunikáció élénkítésére... Forrás: Magyarszo.rs: [teljes cikk > teljes cikk 2 >](#)

Videó: A Bács megyei Napló-sztori című könyvét mutatták be Szabadkán

A szerző a Bács megyei Napló koncepcióját, szerkesztését és irodalmi mellékletét is vizsgálta, valamint bemutatta a laphoz kötődő szerzőket és szerkesztőket. A kötet számos új kutatási eredményt is tartalmaz, így hozzájárul a korszak vajdasági magyar irodalmának jobb megismeréséhez. A könyvbemutatón Hicsik Dórával Berényi Emőke beszélgetett. [...] Hicsik Dóra, a könyv szerzője elmondta: „A kutatás egy bibliográfia felállításával kezdődött, az két évig tartott, ugyanis az egész irodalmi melléklet átnéztem az 1928-tól 1941-ig tartó időszakban. Utána két évig tartott, amíg ezt kidolgoztam és ebből lett a doktori disszertációm, majd pedig a legnagyobb meglepetésemre ez a könyv.” [...] A Bács megyei Naplónak az volt a legnagyobb sikere, hogy túl tudta élni a trianoni békedöntést, túl tudta élni a határmódosítást, és megmaradt... Forrás: Szmsz.press: [teljes cikk > teljes cikk 2 >](#)

Bemutatták A Szabadkai Labdarúgó Alsövetség története 1920–1941 című könyvet

Bemutatták Táborosi László A Szabadkai Labdarúgó Alsövetség története 1920–1941 című könyvét, Szabadkán az Óvó- és Edzőképző Szakfőiskolán. A kötet a térség labdarúgásának történetét dolgozza fel, különös tekintettel a két világháború közötti időszakra. A könyv magyar és szerb nyelven is megjelent... Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)